

Arad Arad

MESERIASUL AZ IPAROS DER GEWERBETREIBENDE

MUNKAADÓK LAPJA

Ardeal és Banat kis- és középiparosainak hetilapja. — Az Ipartestületek Szövetsége, az aradi Iparos Önkön, az Ipari Szindikátusok, a Romániai Epitómesterek Szövetsége hivatalos lapja. Együtt a timisoarai „Az Iparos”-sal és a „Fodrász Ujság”-gal.

„Tiszteld a tisztos ipart!”

Casa noastră nu va fi castelul nostru . . .

DI Secretar de Stat Valeriu Roman bazazează pe ucenici noua orânduire a micii industrii naționale

Observări din noul proiect de lege al meseriilor, în care cel mai însemnat loc îl ocupă ucenicul, foarte importante sunt însă și controlul, cultura industrială, ba chiar și înrolarea ideologiilor moderne în industria noastră națională, numai persoana și interesele meseriașului sunt fără importanță.

In Germania și in Austria a fost deajuns sistemul breslelor, nouă ne trebuiesc analize psihotehnice

De IULIU REINHART

Proiectul de lege al meseriilor întocmit de DI. Subsecretar de Stat al Muncii Valeriu Roman, este una dintre cele mai originale opere ale legislației moderne. În acest proiect se avântă cu o mare cutezare în mijlocul acestor probleme și după sistemul său le și rezolvă.

Desigur, nici noi nu putem prevedea ce va aduce viitorul, până acum însă așa am știut, că atunci e bună o lege, când adună în paragrafe lucruri din viața reală. Se înțelege, că ne a uimim, când am văzut că acest proiect de lege dă rămadă fără scrupul întregul sistem de drept pe care se bazează industria noastră națională. Îi nimicește, ca să pună pe baze cu totul noi industria și componenții industriei din România.

După cele de mai sus este natural, că acest proiect de lege nu vrea să deslege problema meseriilor pe aceiași bază cum au făcut-o nu demult legile industriale din Germania și Austria. Pentru că până ce legea industrială germană și austriacă revine la vechiul sistem al breslelor și pune persoana meseriașului, respective atelierul său în mijlocul vieții industriale, DI Subsecretar de Stat Valeriu Roman bazează industria română pe ucenicul industrial. Poate că are dreptate, însă e mult mai verosimil, că după douăzeci—treizeci de ani, când această lege ar trebui să-și dea roadele, vom observa, că — pardon — am greșit și — putem lua dela totul început.

Proiectul de lege al DI Subsecretar de Stat Valeriu Roman vrea să trimită tineri absolvenți ai claselor inferioare de liceu la instituții psihotehnice. Aceste instituții vor alege dintre tineri pe baza ideologiilor științifice psihotehnice elementele corespunzătoare, pe cari îi plasează la mașini și fabrici cuvenite. Legea va obliga maștrii și fabricile acestea să țină ucenic. Noua generație va primi desigur o amplă instruire în școala de ucenici, ba vor fi chiar educați și în cursuri speciale. Aceasta este însă numai începutul, pentru că ucenicul va trebui să depună un examen de calificare și caifa va trebui să treacă prin examenul de maștru.

Acest sistem nou va ridica după una-două-trei decenii industria noastră națională la un nivel atât de ridicat, că nu va avea asemănare în toată lumea. Căci acest proiect de lege conține paragrafuri ca

maistrul, a cărui ucenic nu reușește la examen, va fi obligat să plătească despăgubiri ucenicului,

cu titlul că nu i-a dat educație corespunzătoare. Maistrul va fi pedepsit, fiindcă cu totul că instituția psihotehnica a găsit apt ucenicul, totuși din acesta nu a devenit un lumen. Oare liceele și universitățile plătesc de asemenea despăgubiri, dacă câte un student, ba chiar după cum dovedește statistica 70—80 la sută a studenților nu reușește la examen? Dar profesorii de liceu au absolvit un studiu de câte 16—18 ani și corpul profesoral la universități este compus dintre cei mai eminenți oameni de știință din țară, nu dintre oameni deveniți maștri din simpli ucenici, cărora le incumbă educarea ucenicilor.

Cea mai încredințată inovație a proiectului de lege al DI Secretar de Stat Valeriu Roman este, că

înglobează la un loc comerțianții cu meseriașii, cu titlul că comerțul a contat întotdeauna ca o profesie liberă

și până acum nimeni nu a voit să lege de capacitate ocupațiunea strămoșească de vânzare și cumpărare. Faptul de aceasta însă putem constata cu mândrie că deacum încolo nu numai meseriașul intră la dubă pentru contravenție, ci și comerțiantul. Dacă de exemplu se va găsi vinovat de trei ori că a închis prăvălia cu cinci minute mai târziu,

primește douăsprezece zile închisoare.

Așa îi trebuie! Suntem o țară democratică: avem aceeași drept și obligațiune, fie meseriaș sau comerțiant, să ispășim pedeapsa. În ce privește pedepșile, proiectul de lege nu e nicidecum avar, căci în 18 puncte înșiră pentru ce poate fi pedepsit meseriașul. Dintre aceste optsprezece cazuri în șapte cazuri se poate aspi pedeapsa cu închisoare.

Sub diferite titluri, proiectul de lege al meseriilor, întocmit de DI Subsecretar de Stat Valeriu Roman,

stăbilește treisprezece feluri de taxe.

Aceste taxe nu sunt fixate în numere, ci lasă la aprecierea ministerului respectiv fixarea acestora.

După cele de mai sus se ivește încă o nouă întrebare:

pentru ucenici și angajați va fi care favorabil realizarea acestui proiect de lege?

Și aici trebuie să negăm. Examenul multiple și procurarea nenumăratelor certificate le va împiedica prosperarea. Cei aleși, cari vor ajunge oarecum să devină maștri, adică meseriași patroni, după învingerea atâtor piedici vor ajunge acolo, că Camera de Muncă atotputernică va găsi că la acea ramură de meserie, pe care au învățat-o, s'a împlinit numărul diaporibil și atunci

degeaba a fost cea mai bună pregătire, degeaba au fost examenul, nu este chip să devină meseriași independenți.

Că trebuie să plătim diferite taxe, că suntem amendați la fiecare pas, ba chiar și duși la închisoare, se poate suporta, căci ne am obișnuit cu aceste lucruri, însă proiectul de lege al meseriilor întocmit de DI

Subsecretar de Stat Valeriu Roman asigură un drept specific diferitelor autorități, și aceasta este dreptul de control.

Dacă constituția engleză era renumită pe urma faptului că asigura în baza lozincii „Casa mea este castelul meu” sfârșitul căminului,

noul proiect de lege al meseriilor dă dreptul la autorități să controleze în treisprezece cazuri diferite atelierul meseriașului.

Afară de Ministerul muncii, Ministerul industriei și comerțului, și organele speciale ale acestora, pot controla atelierul meseriașilor și inspectorii muncii, președinții și consilierii, respective secretarii Camerelor de Muncă, eventual delegații speciali ai lor, comisarii de poliție, sindicatele meseriașilor patroni și sindicatele muncitorilor, respective delegații acestora, directorii școlilor de ucenici și conducătorii căminelor de ucenici, fiindcă conform proiectului de lege

au dreptul de a dispune, de a întocmi proces verbal și de a face propunere judecătorească de muncă pentru amendare.

Dacă pe lângă aceasta mai adăugăm, că dacă oricare maștru sau conducător de atelier se prezintă la vreun meseriaș, că dorește să continue învățământul și pentru munca sa nu cere recompensă bănească,

meseriașul este obligat sub pedeapsă, de a-l primi în atelierul său și de a-l instrui.

Legiuitorul nu se gândește la faptul că oricare meseriaș este forțat prin aceasta să divulge meseriașilor, cari se prezintă pentru instrucțiune complementară, secretele lui de atelier și de producție, precum și clientela, sau calculațiile lui. Aceasta este cel mai înalt grad de spoliare, care nu poate să fie în concordanță cu sfârșitul proprietății private, asigurată de constituție chiar și meseriașilor.

Proiectul de lege al meseriilor întocmit de DI Valeriu Roman împarte meseriașii cari lucrează cu cel mult 25 de angajați și cari folosesc o forță motrică până la 50 cai putere, în camere de muncă, unde interesele patronilor sunt opuse majorității de 2/3 parte al muncitorilor.

Proiectul de lege nimicește deci pentru vechea proiectul camerelor de meserii promise de stăruința ucenicilor.

După dispoziţiunile proiectului de lege, avrea Corporaţiunii Industriale, ele fiind desfiinţate prin acest proiect, trece asupra camerei de muncă, ca urmaşi de drept ale acestora. Proiectul de lege prevede că toate deciziunile referitoare la vânzarea sau predarea imobilelor corporaţiunilor industriale aduse după 31 Decembrie 1933 se anulează, iar dela data prezentării proiectului consiliilor legislative, interzice orice instreănări al avuţiei corporaţiunilor, că nu cumva industriaşi să se încumete, să încerce salvarea averii vreunei corporaţiuni pentru alte scopuri industriale.

Să sperăm, că acest proiect nu va deveni lege. Dacă proiectul de lege al Dnui Valeriu Roman s'ar referi numai la noi, cu greu am putea împiedica punerea în vigoare al acestuia. Avem însă noroc, că sunt în contra ei şi fabricanţii, comercianţii, funcţionarii particulari şi chiar şi muncitorii însuşi, cari au declarat, că nu cer din hincfacerile acestei legi. Dacă însă cu toate protestele unanime acest proiect ar deveni lege, fără îndoială că va săpa groapa miciei industriei naţionale.

Cătră industriaşi arădeni!

La 15 Decembrie 1935, Duminică, orele 10 a. m. va avea loc în Casa Culturală a Căminului Industrişilor din Arad

mare intrunire industrială

la care cu onoare invit toţi industriaşi arădeni.

Scopul marelui intruniri este să protestăm contra dispoziţiunilor vătămătoare pentru industriaşi ale noului proiect de lege pentru pregătirea profesională.

Despre existenţa noastră, despre viitorul nostru trebuie să hotărâm, să nu lipsească nimănui.

Cu urări frăţeşti:

IULIU REINHART

Preşedintele Federaiei Sindicatelor Profesionale din Arad.

Arad város iparosaihoz!

1935. december 15-én, vasárnap délelőtt 10 órai kezdettel

iparos nagygyűlés

lesz az aradi Iparos Otthon Kulturházának dísztermében, amelyre Arad város minden iparosát kartársi szeretettel meghívjuk.

A gyűlés tárgya: állásfoglalás az új ipartörvénytervezetnek az iparosokra sérelmes rendelkezései tárgyában.

Fennmaradásunkról, jövőnkéről van szó, legyenek ott mindnyájain!

Testvéri üdvözléssel:

REINHART GYULA,

az Aradi Iparos Szindikátusok Federaájának elnöke.

BONYODALMAS EZ AZ ÉLET.

Móricka abbahagyja a játékot, kezét az álla alá támasztja és gondolkodni kezd.

— Na, Móricka, mit spekulálsz? — kérdi a mamája.

— Valamit kérdeznék, mama.

— Na, mit?

— Ugy-e, ami máma máma, az holnap tegnap lesz?

FORGALMAS KÉZ.

Manduláné estefelé izgalomtól kipirult arccal érkezik haza és így szól bakfisokban levő leányához:

— Papi, ujdagot hozok.

— Mi történt, anyukám?

— A fiatal Tarhonya ma délután fel akart jönni hozzánk és meg akarta kérni a kezemet.

— Ma délután aligha kaphatta volna meg.

— Miért?

— Mert egész délután a Pista szorongatta.

„Az aradi husipari munkaadóknak kollektív szerződést kell kötniük” . . .

Közvetve Arad egész lakosságát közelről érdeklő per foglalkoztatta az aradi munkabírórságot, amely mint döntőbírótság tárgyalja az aradi mészárosmunkások és munkaadók között felmerült bér-feltételi ellentéteket. A husipari munkások tárgyalásokat kezdtek munkaadóikkal, kérve, hogy a dráguló életfeltételeknek megfelelő kollektív szerződést kössenek. A munkások bérköveteléseit jelentős fizetésemelést jelentenének, ha a munkaadók az előterjesztett feltételeket elfogadják. A mészárosmunkaadók azonban

megtagadták a feltételek teljesítését

és a kollektív szerződés megkötését célzó tárgyalások így eredménytelenül értek véget. Mivel ilyen esetekben a vitát a munkabírórság keretén belül megalakítandó döntőbírórságnak kell eldöntenie, az illetékes hatóságok — amikor tudomást szereztek a tárgyalások meghiusulásáról — intézkedtek, hogy az ügy választott bíróság elé kerüljön.

Több tárgyalás után a munkaügyi választott bíróság, amely egy munkaügyi bíró

elnökletével alakult meg, elvben helyt adott a munkások álláspontjának és kimondotta, hogy

az aradi mészárosipari munkaadóknak kollektív szerződést kell kötniük alkalmazottaikkal.

Az ügyben legközelebb újabb érdemi tárgyalás lesz.

A hentesipari kollektívszerződés sorsa kétségtelenül közelről érinti Arad lakosságát. A munkások arra hivatkoznak, hogy az élet megdrágult és ehhez mértén kell emelni az ő életszínvonalukat is. A kollektív szerződés éppen ezért jelentős fizetésemeléseket hoz — amennyiben a döntőbírórság valóban helyt ad a munkások előterjesztésének — és ez a tény egyet jelent

a husárok emelkedésével.

A munkaadók ugyanis hangoztatják, hogy képtelenek magukra vállalni a fizetés-emelés okozta terheket és ezeket kénytelenek lesznek a fogyasztó közönségre áthárítani.

Országos mozgalmat kezdeményez Roman Valer ipartörvénytervezete ellen az aradi ipartestület

E hó 3-án, kedden tartotta meg rendes havi előjárósági ülését Moskovitz Izidor alelnök elnöklésével az aradi ipartestület. A szokásos jegyzőkönyv-olvasáson, pénzüri és titkári jelentésen kívül a tárgysorozatot teljes egészében a Roman Valer munkaügyi alminiszter ipartörvénytervezete ügyében kimondandó állásfoglalás töltötte be.

A sérelmes törvénytervezetet Moskovitz Izidor ismertette. Közölte, hogy Cluj, Brasov, Timisoara és Carei Mare ipartestületeinek tiltakozó állásfoglalásai már megérkeztek az aradi ipartestülethez és önmaga iránti kötelessége az aradi ipartestületnek is, hogy a törvény által halálra ítélt ipartestületi intézmény fennmaradása érdekében, illetve az iparosságnak a munkások többség mellett működő munkakamarák helyett önálló kisiparos kamarákba való besorozása mellett feleljen a szavát.

Moskovitz Izidor részletes elaborátumát olvasta fel, amelyet az aradi ipartestület nevében a törvény ellen a munkaügyi minisztériumhoz intézett. Tiltakozik ez az emlékirat az ellen, hogy a munkakamarák révén az iparosság a munkásság jarma alá kerüljön és a kizárólagosan iparosok által összegyűjtött hatalmas ipartestületi vagyonoktól az elkobozás útján megfoszsják az iparosságot.

Sorba vette előadó a törvénytervezet sérelmes szakaszait és megállapította, hogy azok valósággal megsemmisítik az ország nagymultu kisiparát.

Moskovitz Izidor külön emlékiratot intézett az ipari és kereskedelemügyi miniszterhez, amelyben megállapította, hogy a törvény az iparosságot az ipari és kereskedelemügyi minisztérium hatáskörébe utalja, kérte, hogy az iparügyi miniszter utasítsa vissza a munkaügyi minisztérium beavatkozását és tartsa továbbra is saját hatáskörében az iparostársadalmat.

Az ülésen jelen levő Pacurar Brutus iparkamarai vezértitkár alapos felkészültségre valló beszédet tartott a tervezet ellen. Egész sereg paragrafusait sorolta fel a tervezetnek, amelyekről bebizonyította, hogy sérelmesek, hatalmasak és szűkeztelenek. A maga részéről azon az állásponton van, hogy indokolt a tervezet elleni országos felzúdulás és helyénvaló volna, ha a maga részéről az aradi iparosság is nagygyűlésen tiltakozna a tervezet parlament elé vitele ellen. Pacurar Brutusnak az a véleménye, hogy az ipartestületek elleni megsemmisítő intézkedések úgy kerülhettek a törvénytervezetbe, hogy

a régiak nem ismerik ezt a nagymultu ardeali iparos intézményt.

Gabos Jenő dr. ipartestületi ügyész is éles kritikát gyakorolt a törvénytervezet fölött és azt a maga részéről is súlyosan ártalmasnak deklarálta. Igérte, hogy amennyiben iparosnaggyűlés megtartására kerül sor, készségesen rendelkezésre áll a törvény elleni kritikai előadás megtartása által.

A több órán át tartó ülésen még számos felszólalás hangzott el, majd az előjáróság egyhangulag elfogadta az elnök alelnök által bemutatott két emlékiratot, kimondva, hogy azok sürgősen juttassanak el egy a munkaügyi, mint az iparügyi minisztériumokhoz.

Kimondta az előjáróság azt is, hogy a két memorandum sokszorosított példányait, küldje el az aradi ipartestület Ardeal és Banat valamennyi ipartestületének és nagygyűlések tartására szólítsa fel azokat. Az iparosságnak, — alapította meg az előjárósági ülést, — attól sem szabad visszariadni, hogy a halálra ítélt ipartestületi intézmény és ipartestületi vagyonok megvédése érdekében egyenesen a trónhoz forduljon, nemesszivű uralkodóinktól kérve védelmet az elhibázott törvénytervezet kártékony intézkedései ellen a léteben veszélyeztetett kisipar számára.

CSODÁLATOS CSODA.

Móricának mesét mond a dajka:

— . . . és a szegény asszony jól imádkozott.

Mikor lefeküdt, három leje volt csak az erszényében és mire felébredt, egy ropogós útszázlejest talált az éjjeliszekrényén.

Móricka közbeszól:

— És az a marha férje nem vette észre?

EL VAN PECHELVE.

Kriz a tengerparton sétál és nagyokat sóhajtván szomorúan bámul a vízbe. Arra megy Kriz és megszólítja:

— Mit szomorkodsz, Kriz?

— Ne is kérdezd, az első feleségem ezen a helyen fulladt a tengerbe.

— Ugyan ne gondoldj rá, — vigasztalja Kriz, — hiszen van már másik feleséged, kedves, szép, okos asszony . . .

— Igen, igen, — sóhajtott Kriz, — de fél a tengervíztől . . .

Nem lesz várunk a mi házunk...

Az iparostanoncra építi fel kézműiparunk rendjét Roman Valer alminiszter.

Szaksterü megjegyzések az új ipartörvénytervezetről, amelynél a legfontosabb a tanonc, de nagyon fontos az ellenőrzés, az iparoskultúra, sőt a modern eszmék és elvek átültetése is hazai kézműiparunkba, csak magának az iparosnak személye és érdeke nem fontos.

Németországnak és Ausztriának jó volt a céhrendszer is, nekünk pszichotechnikai analízis kell...

Irtá: REINHART GYULA

A Roman Valer munkaügyi államtitkár által elkészített ipartörvénytervezet bizonyára egyike a modern törvényhozás legeredetibb alkotásainak. Merész kézzel valósággal behatol a problémákba és a maga módja szerint meg is oldja azokat.

Bizonyos, hogy mi sem tudjuk, milyen lesz a jövő, de eddig azt hittük, hogy egy törvény akkor legjobb, ha az élet által megérlelt és kipróbált dolgokat szépen paragrafusokba szedi. Erthető, hogy elámulunk, amikor látjuk, hogy ez a törvénytervezet a hazai ipar eddigi jogrendjét, amelyen mai ipari életünk felépült, minden skrupulus nélkül feldönti. Elpusztítja azt, hogy egészen új alapokra építse fel Románia iparát és az iparos társadalmát.

A fentiek után csak természetes, hogy nem azon az alapon akarja ez a törvénytervezet a kézműipar problémáit megoldani, mint ahogy azt a közelmúltban életbeléptetett új osztrák és német ipartörvények teszik. Mert míg az osztrák és német ipartörvények visszatér a régi alapokra és a régi céhvilág felújítása alapján magának az iparosnak személyét, illetve műhelyét teszi az ipari élet központjává,

Roman Valer alminiszter az iparostanoncra építi fel Románia iparát.

Lehet, hogy helyesen, de sokkal valószínűbb, hogy husz-harminc év múlva, amikor ennek a törvényalkotásnak dus gyümölcsöket kellene teremnie, be fogjuk látni, hogy — pardon — tévedtünk és — kezdetük újabb az egészet.

Roman Valer alminiszter törvénytervezete a középiskola alsó osztályait végzett ifjúságot pszichotechnikai intézetekbe akarja küldeni. Ezek az intézetek fogják kiválasztani a jelentkező ifjakból a gyakorlati lélektan tudományos elvei alapján a megfelelő elemet, amelyet megfelelő mestereknél és gyárakban helyeznek el. Tanoncok tartására ezeket a mestereket és gyárakat törvény kötelezi. Az új generációt természetesen megfelelően bőséges tanonciskolai oktatásban fogják részesíteni, sőt speciális tanfolyamok által is ki fogják képezni. Ez azonban még csak a kezdet, mert a tanoncoknak le kell tennie a segédvizsgát és a segédnek át kell jutnia a mester-vizsga rostáján is.

Egy-két-három évtized múlva hazai kézműiparunkat olyan magas nivóra fogja emelni ez az új rendszer, amilyen talán az egész világon nem lesz. Hiszen olyan paragrafusa is van a törvénynek, hogy

a mester, akinek tanonca a vizsgán nem felel meg, kártérítést tartozik fizetni a tanonc-nak,

azon a címen, hogy nem adott neki jó kiképzést. Megbüntetik a mestert, mert annak ellenére, hogy a pszichotechnikai intézet alkalmasnak találta a tanoncot, mégsem lett a fiúból elsőrangú lumen. Vajjon a középiskolák és egyetemek is fizetnek kártérítést, hogyha egyik-másik diákjuk, sőt a statisztika szerint a diákok 70—80 százaléka elbukik a vizsgákon? Pedig a középiskolai tanárok háta mögött 16—18 évi tanulás áll és az egyetemi tanári kar az ország legkiválóbb tudósai közül kerül ki, nem pedig egyszerű inasból lett mesterekből, akiknek vállaira a tanoncok oktatása nehezedik.

Roman Valer alminiszter ipartörvénytervezetének legmerészebb ujtása mégis csak az, hogy

a kereskedőket és iparosokat egy kalap alá veszi, holott a kereskedelem mindenkori szabad foglalkozásnak számított

és eddig még soha senki nem kívánta az adásvétel ősi foglalkozásának képesítéshez kötését. Ezzel szemben azonban dagadó mellet állapíthatjuk meg, hogy ezentúl nemcsak az iparos kerül kihágás címén dutyiba, hanem a kereskedő is. Hogyha például háromszor rajta csipik, hogy öt perccel záróra után csukta be a boltot,

tizenkét napig terjedhető fogház a jutalma.

Ugy kell neki! Demokrata ország vagyunk: egyforma joga és kötelessége mindenkinek, legyen az bár iparos vagy akár kereskedő, hogy leülhesse a büntetést. És büntetések szempontjából igazán nem szűkmarku a tervezet, mert 18 pontban sorolja fel, hogy milyen címen lehet büntetni a jövőben az iparost. A tizennyolc eset közül hét esetben elzárással súlyosbítható a büntetés.

Különféle címen

tizenhárom-féle taxát állapít meg Roman Valer alminiszter ipartörvénytervezete.

Ezeket a taxákat nem fejezi ki pénzösszegben, hanem külön miniszteri rendeletekre ruházza át a taxák közelebbi körvonalozását.

Felvetődik a fentiek után még egy újabb kérdés:

a tanoncokra és alkalmazottakra nézve kedvező lesz-e ennek a törvénytervezetnek megvalósulása?

Itt is nemmel kell felelnünk. A sok vizsga és igazolványszerzés meg fogja akadályozni boldogulásukat. A kiválasztottak, akik elérik esetleg, hogy mesterek, illetve önálló iparosok legyenek, a tömérdek akadály leküzdése után még mindig csak ott állanak, hogy a mindenható munkakamara megállapítja, hogy annak az ipárnak, amelyet kitanultak, betelt a létszáma és akkor

hiába a legkitünőbb képesítés, hiába a sok vizsga, nincs mód rá, hogy önálló iparosok lehessenek.

Hogy taxákat kell fizetni különböző címenek, hogy pénzbírsággal büntetnek, sőt még, hogy be is csuknak bennünket, el lehet viselni, hiszen már félig-meddig hozzá is szoktunk, de

Roman Valer alminiszter ipartörvénytervezete ezen kívül még egy egészen különleges jogot is biztosít a különböző hatóságoknak és ez az ellenőrzés joga.

Ha az angol alkotmány arról volt nevezetes, hogy biztosította polgárai számára „Az én házam az én váram” címen az otthon szentségét,

az új ipartörvénytervezet tizenhárom címen jogosít fel különböző hatóságokat arra, hogy az iparos műhelyét ellenőrizze.

A munkaügyi, valamint az ipari és kereskedelemügyi minisztereknek és azok speciális kiküldöttein kívül a munkaügyi felügyelők, a munkakamarák elnökei és tanácsosai, illetve titkárai, esetleg külön megbízottai, a rendőrség tisztjei úgy a munkások, mint a munkaadók szindikátusai, illetve azok reprezentánsai, a tanonciskolák igazgatói és a tanoncotthonok vezetői ellenőrizhetik az iparos műhelyét, mert a törvénytervezet szerint

rendelkezhetnek, jegyzőkönyvezhetnek, előterjesztést tehetnek büntetések kirovása iránt a munkabírószághoz.

Ha ehhez még hozzávesszük, hogy akár melyik mester vagy üzemvezető, ha jelentkezik, hogy az iparosnál szakmai továbbképzésben óhajt részesülni és munkájáért pénzbeli ehenszoigáltatást nem követel,

köteles az iparos büntetés terhe mellett felvenni és műhelyében kiképezni.

A törvénytervezet készítője nem törődik azzal, hogy ezeknek a továbbképzésre jelentkező tanuló vágyó iparosoknak nemcsak féltve őrzött műhely- és gyártási titkait, hanem vevőköreit és kalkulációját is kénytelen kiszolgáltatni minden önálló iparosmester. A kiszolgáltatottságnak a legmagasabb foka ez, amely talán még sincs összhangban a magántulajdon szentségével, amit az alkotmánytörvény még az iparosnak is biztosít.

Roman Valer ipartörvénytervezete az iparosokat 25 munkásig és 50 lőerőből álló gépi berendezésig a munkakamarába sorozza, ahol a munkaadói érdekeltség az alkalmazottak kétharmados többségével áll szemben.

Örökre eltemeti tehát ez a törvénytervezet az iparosoknak hosszú idő óta ígért kézműipari kamarák felállításának tervét.

A törvénytervezet rendelkezése szerint az ipartestületek vagyona, mivel ezt az ötvenéves intézményt Roman Valer törvénytervezete megszünteti, a munkakamarákra, mint a megszüntetett ipartestületek jogutódjára száll át. A törvénytervezet arról is intézkedik, hogy az ipartestületek vagyonát nehogy valamelyik város iparosága iparos célokra átmenteni megkísérelje, mert az ipartestületek ingatlanainak eladására vagy átruházására vonatkozólag 1933 december 31-ike után hozott határozatokat megsemmisíti, a törvényjavaslat benyújtásától fogva pedig a vagyonállag mindennemű elidegenítését megtiltja.

Higyjük és reméljük, hogy nem lesz a tervezetből törvény. Ha csak reánk, iparosokra vonatkozna Roman Valer alminiszter ipartörvénytervezete, nem valószínű, hogy meg tudnók akadályozni annak törvényerőre emelkedését. Szerencsések vagyunk azonban, mert ellene vannak a gyáriparosok, a kereskedők, a magántisztviselők, sőt a munkások is, akik úgy nyilatkoztak, hogy nem kívánnak ennek a törvénynek áldásaiból részesülni.

ELŐRELÁTAS.

Kohn, aki kikeresztelkedett, haldlál van és tudja, hogy a keresztény temetőben fogják eltemetni. Maga köré gyűjti a családját és így szól:

— Kérlek benneteket, temessetek a temető szélére, mindjárt a zsidó temető mellé.

— De miért, papa?

— Was kann man wissen, hátha valamikor lesz egy határkiigazítás.

Kozmetikusok és női fodrászok harca Timisoarán.

A timisoarai kozmetikusok panaszt emeltek a városi főorvosi hivatalnál, hogy számos hölgyfodrász konkurrenciát csinál nekik, amennyiben arcmasszázs és más szépségápolási műveletet is vállal. A főorvosi hivatal javaslatára a város közegészségügyi bizottsága kimondotta, hogy ezt az ügyet felterjeszti a közegészségügyi miniszterhez, akit felkér arra, határozza el pontosan egy-egy kozmetikusok és fodrászok működési körét, ezenkívül pedig jelölje meg, milyen szépségápolási műveletet végezhetnek a kozmetikusok orvosi felügyelet nélkül.

DER AUSLAENDER.

Ein Verkehrsposten haelt einen auslaendischen Automobilisten wegen Schnellfahrens an:

— Ih Name, bitte?

— George Charles Lleymouth D'Brenwowy-dyn.

Erstaunt steckt der Polizist das Notizbuch ein und sagt streng:

— Lassen Sie sich nicht mehr von mir erwischen!

„Első dolog a mezőgazdasági osztály támogatása.“...

Az Universul írja:

Első dolog a mezőgazdasági osztály támogatása. Negyedrészt képezi az összlakosságnak s ez őrsi a népjelleget legjobban. Nem szabad tehát semmit sajnálni, hogy emeljük erkölcsi és kulturális színvonalát a faluknak. Emellett azonban a középosztályról sem szabad elfeledkezni. Ezzel az osztállyal a földmives osztállyal is kevesebbet foglalkoztunk. A liberális-párt évtizedekkel előbb becsületbeli kérdésnek tekintette a polgári középosztály megteremtését, úgy elméletben, mint gyakorlatban. Ezt a célkitűzést azonban Vintila Bratianu halála után teljesen elhagyta. Tény az, hogy a világháború után sem a román kereskedelem, sem az ipar, sem a tisztviselők, sem a háztulajdonosok nem részesültek kellő segítségben, pedig az új korszak ennek az osztálynak is elhelyezkedést követelt az államban. Zűrzavar ütötte fej fejt kereskedelembe és iparban s ez alkalmat adott arra, hogy a „strain“-ek boldoguljanak. Ma az ingatlanok úgy Bucurestiben, mint a vidéki városokban utcaszáma strain-ek kezén vannak. Ugyanigy szegényítették le a román tisztviselői kart is a politikával. Eljött az ideje, hogy segítsük meg a polgári középosztályt a városokban.

VIDÉKI BAR.

Egyik vidéki bárban hajnal felé odaszól valaki a pincérhez:

- Azonnal rohanjon oda ahhoz az urhoz és vegye el előle a bablevest.
- Miért kérem?
- Nem halljuk tőle a zenét.

A timisoarai szabóiparban helyre állt a béke.

A timisoarai szabómunkások és a munkaadók között felmerült ellentétek elsimultak. A békéltető tárgyalásokat Bottez Gheorghe munkaügyi vezérfelügyelő vezette és a megegyezőt már mindkét fél alá is írta. Ezerint a szabómunkásokat első s második csoportba sorozták. Általában a munkabérek nem változtak és csupán a bérek egységesítése fog megtörténni. Megegyeztek abban, hogy évenként május másodikán és október elsején felülvizsgálják a munkabérek. Ez a piaci árak alapján történik két munkaadóból és két szabómunkásból álló bizottság jelentése nyomán. Megkötötték az új kollektív szerződést is, amely az év december elsejétől jövő év november végéig érvényes.

AU!

- Wissen Sie, warum sich auf der Strassenbahn keine Flöh' halten?
- Num?
- Weil dort das Auf- und Abspringen verboten ist.

„Ezt pedig egyedül az ingatlanok kisajátítása útján lehet elérni“...

A Porunca Vremii írja:

Az idő parancsszava, hogy románosítsuk városainkat. Ezt pedig egyedül az ingatlanok kisajátítása útján lehet elérni úgy, hogy nemzeti érdekből elvesszük a házakat a strain-ektől és a zsidóktól. Nem megfelelő megoldás ez a polgári állam szempontjából? Románia azonban földrajzi helyzetében csak nemzeti állam maradhat. Brutálisan nacionalista. Jogos volt a földkisajátítás és nem állhatna meg ez a rendszer a városokban? Van még nagyobb jelentőségű morál is. Ezt a munkát természetesen csak jobboldali kormány viheti keresztül. Az 1918. évi földreform példájára el kell konfiskálni a bérpalotákat. Ugyanigy lajdonosokat. Ehhez csak nemzeti önérték s erős kisajátította. Állampapírral kell kárpótolni a tulajdonosokat. Ehhez csak nemzeti önérték s erős elhatározás szükséges. Nem vagyunk különben méltók azokhoz, akik vérezték a világháborúban.

VALLOMAS A NASZUTON.

Egy nászutas pár utazik a vonaton. Fülkékükben a következő párbeszéd hallatszik:

- Esküszöm, drágám, hogy te vagy az első!
- Na és a Schwarz?
- A Schwarz az egy utolsó volt.

A forgalmi adó középérték-tarifájának emelése útján egymilliárdos jövedelemtöbbletet remél a kormány

A tüzzel-vassal történő adóbehajtás ellenére mutatkozó költségvetési hiány fedezete képezi jelenleg a pénzügyminisztérium egyik legsúlyosabb gondját. Miután a tervezett új adók bevezetése, a jelek szerint, inkább politikai okokból, megfontolásokra kényszeríti a kormányt, a pénzügyminisztérium más úton igyekszik a szükséges bevételeket előteremteni.

Egyik ilyen eszköz volt a pamut, pamutfonal és vigonyfonal importilletékének a felemelése, amelyről már beszámoltunk. Most a vámvezérigazgatóságnál, ahol a bevételek messze alatta maradnak az előirányzott összegeknek, újabb bevételi forrást készítenek elő.

Az első legközelebbi intézkedés az lesz, hogy az ismét exportálandó külföldi áruk behozatalánál ezentúl meg kell fizetni a fogyasztási adókat, forgalmi és fényüzési adókat, valamint minden más mellékilletéket és csak magát az importvámot fogják letétként elfogadni, amíg az áru ismét elhagyja az országot. Eddig minden díjat visszafizetett a kincstár az ilyen exportált árukánál, amelyek rendszerint nyersanyagok és fél-

gyártmányok formájában kerülnek az országba és mint készáruk jutnak ismét külföldre. A pénzügyminisztérium, amely az utolsó néhány hónapban előszeretettel magyarázza másképpen a különféle vámrendelkezést, mint azelőtt, most is azzal érvel, hogy a külföldi nyersanyagokból készült készáruk exportjának nem lehet előnyösebb helyzete, mint a belföldi nyersanyagokból és félgyártmányokból előállított cikkeknek, amelyek eddig is megfizették a gyártáskor a fogyasztási illetékeket, forgalmi- és luxusadókat, valamint a többi közterhet.

De szó van az összezs importált és belföldi iparcikk forgalmi adójának a felemeléséről is. Nem magát az adót emelik fel, hanem az egyes áruk hivatalos középértékét, amelynek alapján az adót kiszámítják. A pénzügyminisztérium ezt az intézkedést azzal indokolja, hogy minden áru-nak az ára valóban felment és így a kincstárnak is több adót kell kapnia értük. Ebből az új bevételből egymilliárd lejes jövedelemtöbbletet számít a minisztérium.

Segélyző és biztosítópénztárt létesít iparos és kereskedőtagjai számára az oradeai iparkamara

A legutóbbi kamarai gyűlésen véglegesen elhatározták az új intézmény létesítését

Jövő év januárjában meg is kezd már működését az oradeai iparkamara biztosító pénztára

Az oradeai Kereskedelmi és Iparkamara ideiglenes bizottsága legutóbbi ülésén rendkívül nagyjelentőségű ügyekben hozott határozatot. Ezen az ülésen vitátlak meg a kereskedők és iparosok biztosító és segélyző pénztárának megalkulását, mely intézmény a kamara irányításával és hathatós támogatásával fog működni.

A kamarának erre az ügyre vonatkozó előterjesztéséből tájékoztatásul a következő kivonatot közöljük:

A jelen gazdasági helyzet, — melyet az állandósult válság jellemez — maga után vonja, hogy a kereskedő- és iparosvilág állandóan a legnagyobb kockázatoknak van kitéve. A biztonság hiánya az ügyletek lebonyolításában oly zavaró hatású, hogy a vállalatok minden pillanatban a legnagyobb kockázatnak lehetnek kitéve. Számos kereskedő és iparos, kik évek hosszú során a legnagyobb előrelátással és szakértelemmel vezették vállalataikat és akiknek becsületességéhez semmi kétség sem fért, ma nyomorban tengődik. A mostoha gazdasági viszonyoknak ezek az áldozatai, sehol sem találhatnak támaszt és menedéket. Az érdekeik félre nem nézhető közbömbösen e visszas állapotot és az égető problémának megoldását és orvoslását meg kell találni.

A társadalmi biztosítások jelen megszervezésükben, csaknem minden országban munkás-biztosító jelleggel bírnak. Ezt a rendszert a versaillesi szerződés nemzetközi munkatörvénye alapján — az összes művelt államok kötelezőleg bevezették. Az utóbbi időben több nyugati államban felvetődött az a törekvés, hogy a biztosításokat más osztályokra is kiterjesszék. A kereskedő és iparososztály biztosításának megszervezése sem késhet többé és azt azonnal meg is kell valósítani. Tehát csak az a kérdés: mi a szervezés legcélszerűbb útja?

Az 1920-iki kamarai törvény elrendelte a kamarák által megyenként vagy kerületenként létesítendő, a kereskedők biztosítását és kölcsönös segélyezését szolgáló intézmények szervezését. Ezen intézkedést a jelenlegi törvény is előírja, minél fogva tagjainak biztosítása a kamara hatáskörébe tartozik. Az oradeai iparkamara biztosító pénztára, melyet létesíteni akarnak, egy, az ipar- és kereskedelemügyi minisztérium által

jóváhagyott szabályrendelet alapján fog működni.

A Kereskedelmi és Iparkamarák Országos Szövetsége már az 1932. évi május hó 28—29-én Galatiban megtartott XIII. közgyűlésén a Szövetség köteletségévé tette egy olyan biztosítási rendszer megszervezését, mely hivatva legyen megvédeni a tagokat a már fentemlített kockázatok ellen.

Mint hogy a szövetség e közgyűlési határozata végrehajtva a mai napig sinca, az oradeai iparkamara vezetősége elhatározta, hogy beható tanulmányozás tárgyává teszi az ügyet és minél előbb a megvalósítás terére lép.

A legutóbb megtartott gyűlésen pedig végleg elhatározta a kamara a kereskedők és iparosok segélyző és biztosító pénztárának létesítését. E végből egy szűkebb bizottságot delegált, melynek tagjai: Th. Pappoucoff elnök, I. Seitan alelnök, G. Dumitrescu, a miniszter képviselője, Steiner J. igazgató az iparosok és Flegmann A. a kereskedők képviselőiben. Ez a bizottság lesz hivatva megadni a végleges formáját a szervezetnek. Valószínűleg látszik, hogy a pénztár már a jövő év januárjában megkezdheti nagy társadalmi és gazdasági jelentőségű működését.

Elmaradt szabadság címén megítélték a duplafizetéseket.

Az oradeai járásbíróság elvi jelentőségű határozatot hozott a városi üzemek elbocsátott alkalmazottai ügyében. Zwicher János és hat társa az oradeai városi köztisztasági üzem alkalmazottai voltak mint kocsisok, de néhány hónap előtt a román nyelv nem tudása miatt felmondás nélkül elbocsátották őket. A hét kocsis a járásbíróshoz fordult és kérte, hogy a bíróság állapítsa meg öt-évre visszamenőleg az elmaradt szabadságidőre járó fizetést, továbbá a törvényes felmondási időt. A járásbíróság helyt adott a keresetnek és három évre visszamenőleg dupla fizetést ítél meg az elbocsátott alkalmazottaknak az elmaradt szabadságért és ezenkívül tizenhárom napi felmondási időt is megállapított. Hasonlóképpen döntött a járásbíróság az oradeai városi vízművek két elbocsátott alkalmazottja ügyében is.

Nemcsak az iparosság, hanem a szakszervezetek tanácsa, a kereskedők intézményei, sőt a gyár- iparosok szövetsége is visszautasítja Roman Valer ipartörvénytervezetét

A munkásság szerint a tervezet alkalmazása újabb adóterheket von maga után. — Mit tartalmaz a brasovi ipartestület lesújtó kritikája? — A tervezet főbb intézkedései veszélyeztetik a kereskedelem szabadságát is.

Országszerte, az ellentétes érdekű gazdasági intézmények egész sorozata részéről folyik a mozgalom a tervezet visszavonása érdekében

Vasárnap a szociáldemokraták bucarestii Népházában Mirescu Jon főtitkár elnökletével ülést tartott a szakszervezetek országos tanácsa. Az ülés megnyitása után Mirescu részletesen ismertette Roman Valer munkaügyi alminiszter kispári törvénytervezetét. Rámutatott arra, hogyha a tervezet tartalmaz is elfogadható intézkedéseket,

szellemét és szakaszainak többségét tekintve, reakciónak, alkotmányellenesnek és döszertülnének minősíthető.

A törvény alkalmazása újabb adóterheket von maga után, az eddigiek mellett új hivatalos gépezetet létesít, amiből arra lehet következtetni, hogy a törvénytervezet megalkotóinak újabb tisztviselői állások kreálása volt a legfőbb gondjuk. Nagy hibája továbbá, hogy nem tartja tiszteltben a kereskedelmi alkalmazottak szerzett jogait.

fasiszta törekvései vannak.

— A javaslatnak — jelentette ki Mirescu —

Mesterségesen és be nem vallott szándékkal meg akar szüntetni bizonyos szakmai szervezeteket, hogy helyükbe fasiszta színezetű szaktestületeket emeljen.

Sőt odáig elmegy, hogy az alkalmazottól megvonhatja a munkához való jogát, amely intéz-

kedés nemcsak reakciónak, de egyenesen alkotmányellenes.

Végül közli, hogy a szakszervezetek ellene vannak ezeknek az intézkedéseknek és olyan törvény megalkotásáért fognak harcolni,

amelynek tartalmát nem a klubérdekek, hanem az alkalmazottak tömegeinek érdekei fogják megszabni.

Az előterjesztést követő vitában Predaru, Ganescu, Bragadireanu, Urileanu, Rotmann, Radut, Carp és Stoianescu kiküldöttek vettek részt, akik mindannyian csatlakoztak Mirescu álláspontjához.

„LIBERALIS TESTÜLETEK IS ELLENÉ VANNAK...”

A nemzeti parasztpárti Dreptatea nagy cikkben foglalkozik Roman Valer törvényjavaslatával és megállapítja, hogy nemcsak a független szakmai testületek vannak ellene, hanem olyan egyesületek is, amelyek kimondottan liberális színezetűek. „A törvényjavaslat — írja — a tiltakozások viharát váltotta ki, mint minden olyan ténykedés, mely nem a közérdeket, hanem politikai érdekeket van hivatva szolgálni.” A lap reméli, hogy a tervezet, miután valamennyi öntudatos kispáros ellene van, soha nem fog törvényerőre emelkedni.

Nincs az országnak egyetlen iparos intézménye sem, amely helyesebbé Roman Valer törvénytervezetét

Roman Valer alminiszter tervezetét véleményezésre az ipartestületek kivételével megküldte az ország összes iparügyi szervével.

Samoil Al. bucarestii bádogomester, a kispárosok országos szövetsége elnöke, jogszerűtlen szenátor az egész javaslatot elutasította és az egész ország területén elfogadhatatlannak minősítette a tervezetét az összes ipartestületek.

A brasovi ipartestület, amely a tervezet átanulmányozása után szerdán este tartotta meg rendkívüli ülését, a következő tiltakozó határozatot hozta:

Tekintettel arra, hogy az új ipartörvényjavaslat, a kispárosok meglevő és évszázadokra visszamenő jogait s a jogok alapján összegyűjtött vagyonát teljes mértékben megszünteti, illetve elveszi és átadja a munkakamarának, vagyis egy olyan szervnek, ahol a kispárosok csak igen minimális hatáskörrel rendelkeznek s amely szervet a kispárosok a maga szervének soha el nem ismert s a maga elhatározásából eltávolítani soha nem fog;

tekintettel továbbá arra, hogy az új törvényjavaslat szerint az ország polgárai nagy százalékban zárhatók ki azon ipari pályákról, amelyek a nagyvilágon mindenütt s eddig nálunk is szabad pályák voltak, amelynél tulnyomó nagy többségben a szegényebb lakos-

ság gyermekei nyertek elhelyezést és életlehetőséget;

végül tekintettel arra, hogy az új törvényjavaslat szerint egyes hatóságoknak jog adatik arra, hogy a tanonc-elhelyezéseket hatalmi uton eszközöljék, valamint, hogy egyes helységekből az iparosok számát meghatározzák stb., stb.;

a brasovi ipartestület előjárása, kiegészítve 25 szakosztály vezetőivel, az 1935 november 27-én tartott rendkívüli gyűlésen kimondta:

I. Hogy az új ipartörvény-tervezet az ország nagyjontossága kispára és nagyjontossága ellen irányuló alapvető hibái miatt, még tárgyalás alapjául sem fogadhatja el.

II. Ezzel szemben kéri a magas kormányt, legyen kegyes sürgősen egy más, új ipartörvény-tervezet készíteni, mely kizárólag a teljesen különálló, autonóm jogkörrel bíró kispáros-kamara rendszerén épül fel, melynek keretében és rendelkezései szerint az ország kispára és a kispáros osztály meglevő és a jövőben leendő minden egyes tagjának érdekei egyenlő arányban és módon nyerne védelmet és támogatást s ezáltal kezdetét veheti elsősorban az állam, azután a kispárosok érdekeit orvosló alkotó munka és előhaladás.

„A kereskedelmet csak külön kereskedelmi törvénnyel lehet szabályozni”...

A timisoarai Kereskedők Egylete vasárnap választmányi ülést tartott, amelyen számos, a kereskedelemre nézve igen fontos probléma merült fel. Ezek közül a legfontosabb a kereskedel-

mi és ipari foglalkozás képzéséről és gyakorlásáról szóló Roman Valer-féle törvénytervezet ügye, amelyet Endre-Engel Károly titkár behatárolt ismeretű. A tervezett törvényt egyébként

az új ipartörvény tervezetének is csatolták, vezni s azt tudvalevőleg a munkaügyi minisztérium készítette elő.

Az iparosok már a legutóbb Bucarestben tartott kongresszusukon a tervezet elvetését és azt kívánták, hogy

elhelyett az iparügyi minisztérium részéről a kispár képviselőinek részvételével megalkotott törvénytervezet kerüljön a parlament elé.

Allást foglaltak a munkaügyi minisztérium törvénytervezete ellen a kereskedői egyesületek és gyáriparos-szervezetek is,

csupán a munkakamarák kívánták annak törvényerőre emelését, miután az rendkívüli módon kedvez ezen kamarának.

A timisoarai Kereskedők Egyesületének választmányja kívánta, hogy a tervezet sérelmes intézkedéseit töröljék és az egyesület elnökét Oprea Jánost, aki egyúttal a kereskedelmi és iparkamara elnöke is, megkérte, hogy

a törvénytervezetért a kamara egész tekintélyével vessen magát latba.

Megállapította az egyesület, hogy

a tervezet főbb intézkedései veszélyeztetik a kereskedelem szabadságát és függetlenségét.

Az egyesület azt az álláspontot képviseli, hogy a kereskedelem szabályozását csakis kereskedelmi törvény tartalmazhatja. Kívánja, az egyesület, hogy a kihívás most készülő kereskedelmi kódexnek a tisztességtelen versenyről szóló fejezetét külön törvény gyanánt versenylegeli parlamenti ülészek tárgyalja le: csakis ezzel a tervezettel lehet a házalást és a kereskedelmi versenyt modern értelemben szabályozni.

★

Roman Valer dr. alminiszter ipartörvény-tervezete most a minisztertanács, majd a törvényhozó tanács elé kerül és csak miután ez a két fórum dönt fölötté, jut a szenátushoz, illetve a kamara elé. A tervezet parlamenti tárgyalását megelőzőleg még az egyes hatóságok is megtekinthetik a megjegyzéseiket és csak azután kerül a törvényhozó házak plénuma elé, ahol előbb általános, később pedig szakaszonkénti vitában döntenek a tervezet sorsa felől.

Reméljük, hogy a tervezet, amely példátlan egyöntetűséggel hívta ki maga ellen az ország egész gazdasági életének indokoltan lesújtó kritikáját, úgy alakul a felsorolt fórumok retorikájában, hogy mire törvény lesz belőle, az iparügyi minisztérium minden vonatkozásában sikerültebb ipartörvénytervezetét fogja az uralkodó szentesíteni helyette.

Felavatták Targumuresen a román iparos tanoncotthont.

Vasárnap avatták fel Targumuresen az új, román tanoncotthont, amely a székely főváros román iparostanoncainak otthona lesz. Az avatáson Nistor munkaügyi miniszter és Roman Valer államtitkár is részt vettek.

CSIKLANDÓS KÜLÖNBESÉG.

— Mi a különbség egy szép fiatal nő és a jó öreg nap között?

— A jó öreg nap reggel kel és este nyugszik, a szép fiatal nő mindig kell és sohasem nyugszik.

Csak repülőbéllyel ellátott jegyekkel szabad bálakat tartani.

A belügyminisztérium rendeletet adott ki, amely előírja, hogy a jövőben csakis abban az esetben adhatják meg a rendőrség a bálókra és egyéb táncmulatságokra, valamint másokra a bálókra az engedélyt, ha a rendezőség a belépőjegyeket bemutatja a rendőrségnek, hogy azok el vannak látva repülőbéllyel. Eddig szokásban volt, hogy jegy helyett másort adtak. Ezt a rendelet eltávolítja és előírja, hogy a jövőben csak repülőbéllyel ellátott belépőjeggyel mehet be a közönség az estélyre.

A KIS KÉPZELŐDŐ.

— Mond, Papi, miért csukod be mindig a szemedet, mikor megöllelek?

— Azt képzelem olyankor, hogy Hans Albers vagy...

Jogesetek a kisipar köréből

Mikor bélyegmentes a felmondási időre járó fizetését perelő alkalmazott keresete?

A vonatkozó törvényben az olyan alkalmazottnak, akinek a munkaadója jogtalanul bocsát el, nemcsak a felmondási időre járó fizetésére és összes egyéb járandóságaira van joga, hanem kártérítésre is, amelyet a törvény szerint az érdekeltek munkás szociális helyzetének figyelembe vételével állapítanak meg.

Egy per folyamán felmerült az a kérdés, hogy köteles-e a munkás a keresetet felülbélyegezni. A törvény értelmében a munkás fizetése és annak járulékai iránt indított keresetek csak akkor bélyegmentesek, ha az azokban szereplő havi követelés összege nem több mint 5000 lej.

Szemben a fenti kedvezménnyel, meg kell állapítanunk, hogy a jogtalan felmondás miatt indított keresetek tulajdonképpen kártérítési jellegű keresetek, már pedig az ilyen keresetek bélyegkötelesek. Bélyegkötelezettség alá esik így a szabadságidőre járó kártérítési követelés is.

A jogtalan felmondás miatti keresetek bélyegzésére vonatkozólag fenti megállapításunkkal ellentétben a legfőbb semmítőszék harmadik szekciója 1343/1934. számú döntvényében arra az álláspontra helyezkedett, hogy mivel felperes munkás a maga követelését felmondási időre járó fizetése ellenértékének tekintette, keresete nem esik bélyegkötelezettség alá.

A problémát ez a döntés nem oldotta meg véglegesen, mert van ellentétes értelmű semmítőszéki döntés is.

Szellemi munkás-e, vagy fizikai munkás az a műszerész, akinek havi 8000 lej fizetése van?

A cluji tábla a munkaügyi törvény 78-ik és 93-ik szakaszai alapján 296—1935. sz. döntvényében szellemi munkásnak minősítette a műszerészt.

Egy műszerész szakmunkás pert indított volt munkaadója ellen és elmaradt fizetését, szabadságidőt és három havi felmondási időre járó illetményét követelte, valamint jogtalan felmondás címén kártérítést is.

A munkaadó azzal védekezett, hogy az alkalmazott műszerész-szakmunkás, aki szellemi munkát nem végez, tehát csak kétheti felmondási időt igényelheti. A munkaadó a felperes többi igényét tagadása vette.

A bíróság megállapította, hogy a felperes szakmunkás fizetése elérte a havi 8000 lejt. Ebből a tényből, valamint abból, hogy felperessel a munkaadó a három havi felmondást levélbelileg közölte, megállapított, hogy a munkaügyi törvény 78-ik és 93-ik szakaszai alkalmazandók és így a bíróság felperest szellemi munkásnak minősítette.

Az ügyben ítélező cluji királyi tábla álláspontja szerint a „műszerész” kitétel nem alkalmazható minden alkalmazottra egyformán. Felperes nem sorozható tehát abba a kategóriába, amelybe tartozónak alperes munkaadó karte. Ez csak kisebb, napi, illetve heti fizetéssel alkalmazott műszerészekre szól. Az adott fizetés nagysága és a felmondási idő tartama amellett szól, hogy az alperes munkaadó is nagyobb szakértelmet kívánó, tehát szellemi munkát igényelt az alkalmazottól, mint azt a magas fizetés és a hosszú felmondási idő is igazolja.

A fentiek alapján a tábla felperes munkás keresetének ilyen értelemben helyt adott.

Közl.: KELE SANDOR dr.

FRAGE.

- Poppi, kann ich etwas fragen?
- Ja.
- Wenn deine Füße einschlafen, machst du dann deine Hühneraugen zu?

Erélyesen állást foglalt Costinescu miniszter is a munkaügyi államtitkár törvénytervezete ellen

Az új ipartörvény tervezete miatt az iparügyi és kereskedelmi miniszter, valamint a munkaügyi miniszter között komoly nézeteltérésre került a sor. Costinescu iparügyi és kereskedelmi miniszter az ipari érdekeltségek előtt kijelentette, hogy

a munkaügyi minisztérium államtitkára által kidolgozott ipari tervezettel nem ért egyet, mert az ipar és kereskedelem ügyeinek rendezése kizárólag az iparügyi és kereskedelmi minisztérium hatáskörébe tartozik.

Beavatott körök értesülése szerint úgy tudják, hogy Costinescu erélyesen állást foglal a javaslatl szemben, mert azt

hatáskörébe való beavatkozásnak tartja.

Minthogy azonban a parlament mostani ülészaka alatt elintézésre kerülő törvényjavaslatok között az új ipartörvény is szerepel, most módot keresnek arra, hogy a két minisztérium közötti ellentétek elsímíthatók legyenek. Arról is szó van, hogy

Roman Valer javaslatát teljesen elejtik.

Más jelentés szerint a javaslatot átdolgozzák és azt a két minisztérium együttesen terjeszti a parlament elé. Ebben az esetben a munkaügyi minisztérium a munkaképesítésre, a munkaszabályozásra és a szociális rendelkezésekre vonatkozó részt dolgozza ki, az iparügyi és kereskedelmi minisztérium pedig az ipar és kereskedelem gyakorlására vonatkozó szakaszokat szövegezi meg.

„Nem gazdasági válság, hanem a szétosztás válsága” . . .

A Tara Noastra írja: Mindnyájan joggal kérjük: — Miként lehetséges, hogy ily kincsekkel telt és ritkán lakott országban az ifjúság nem tud elhelyezkedni? Egy olyan országban, mint Románia, hol annyi teendő volna, feleslegesnek tekintik az ifjúságot, s engedik, hogy ajtóról-ajtóra járjon, melyek nem nyílnak meg a keresztény tanításra: „Kérj és adatik neked.” — „Istent mondják, válság van s tehetetlenek. Mit jelent ez? Nem termel annyit az ország, hogy fiait eltartsa? Mi úgy tudjuk, hogy igen sokat termel — s akkor? Hiányzik a becsület a vagyonkezelésben. A szervezetben előálló válság, hiányos, beteg szervi működésre mutat. Beteg tehát az a gazdasági szervezet, amely irányítja életünket. — Egyes helyeken vérbőség van, sok vagyon, gazdagság, másutt meg szegénység, sőt — inség. Képzelmünk el egy vezeték, mely szabályszerűen szállítaná az ország termékeit fiaihoz. Midőn azonban a csapoknál tékozlás van s a csövekbe lyukakat fúrnak azok, akik az ellenőrzésre hivatottak, természetes, hogy semmi sem jut egyeseknek. Ime, ez a válság. Nem gazdasági válság ez a maga valójában, hanem a szétosztás válsága, erkölcsi válság, melyet csak szigorú törvény javíthat. Az ifjúság köteles elősegíteni az erkölcsi újjászületést az országban.

Nem vásároltak elég monopoliszest, elvették az italmérési engedélyüket . . .

Ismeretes, hogy az egyedárusítási vezérigazgatóság elrendelte, hogy Timisoarán ötezer, falvakban kétezer lei értékű monopoliszest és pálinkát kell tartani az egyes vendéglőüzemekben. Az ardeali és banati vendéglősök szövetsége interveniált ezért a vezérigazgatóságnál s hivatkozott arra, hogy az italmérőknek mindenkor rendelkezniük kell ilyen szesszel, de a mennyiség nincsen meghatározva. A vezérigazgatóság ekkor megváltoztatta a rendelkezést olyan értelemben, hogy az italmérési taksa egynegyedének erejéig kell monopoliszest raktáron tartani. Ez annyit jelent, hogy városokban ezért öt ezer lejig, falvakban pedig ötszázról hatszázötven lejig terjedő értékben kell az egyes üzemeknek monopoliszest vásárolniuk. A mai viszonyok mellett nem kell csodálni, hogy még így is akadtak vendég-

lősök, korcsmárosok vagy kávéosok, akik egyelőre huzódzkodtak a vásárlástól.

Ennek következtében a monopol-vezérigazgatóság 62745. számú rendeletével harminckét timisoarai vendéglős és kávéos italmérési engedélyt bevonta azzal, hogy az illetők mindeideig nem szerezték be az előírt mennyiségű monopoliszest.

A vendéglőipartársulat érintkezésbe lépett elsősorban a Balcan Impex céggel, amely a szesz és a monopolpálinkák elosztási raktárát bérbe vette: ennek a cégnek az ügynökei helyezik el a szeszt az egyes vendéglőüzemekben. Megtudta az ipartársulat, hogy a Balcan Impex cég jelentése alapján vonta el a vezérigazgatóság a harminckét italmérési engedélyt.

Az ipartársulat ekkor újból a vezérigazgatósághoz fordult, a vég eljárását tulbuzgóságnak minősítette és kérte, hogy vonják vissza a szigorú intézkedést.

A pénzügyigazgatóság közben a harminckét vendéglős italmérési engedélyt tényleg be is vonta. Ugy látszik azonban, hogy az ipartársulat beadványának meg volt a kellő eredménye, mert a pénzügyigazgatóság a beszedett italmérési engedélyket nem semmisítette meg, hanem módot adott az érdekeltek vendéglősöknek, hogy engedélyük visszaadását kérelmezhesek a monopol vezérigazgatóságtól.

A vendéglős-ipartársulat is felhívta tagjai figyelmét arra, hogy üzemüket minden akadály nélkül folytathatják. Az italmérési engedélyek megsemmisítéséről külön határozatot kell hozni és kézbesíteni az érdekelteknek s ebben a határozatban szokták elrendelni az üzem azonnali bezárását.

Ilyen határozatot pedig eddig nem hoztak.

KUR.

- Was hat der Arzt Ihrer Frau verordnet?
- Seeluft!
- Schicken Sie sie ans Meer!
- Nein, ich bind' einen Hering an den Ventilator und lass ihn täglich zwei Stunden lang laufen!

Hajmosó

és hajszáritó

készületek és más

fodrászati cikkek

olcsón, szakszerűen

Kőszeghy Sándor Fia

Arad,

Bul. Reg. Ferdinand 63 - 65.

volt Dengi-ház.

„A tervezetet életem legnagyobb és legszebb munkájának tartom.“

Roman Valer alminiszter nyilatkozata ipartörvény-tervezetéről

„Eszembe se jut, hogy a tervezetet a sorozatos támadások hatása alatt visszavonjam“...
„A törvénytervezet az 1884. évi ardeali ipartörvény szellemében készült“... — „Nem kívánok magasabb nyelvismeretet a tanoncvizsgákon“...

December 10-ig hosszabbította meg Roman Valer a hozzászólási határidőt és várja az ardeali ipartestületek kritikáit

Az egyik ardeali magyar lap munkatársa az országsszerte általános tiltakozást kiváltott ipartörvénytervezet ügyében érdekes beszélgetést folytatott Roman Valer munkügyi alminiszterrel, a törvénytervezet szövegezőjével. A hazai iparosság életére előre nem láthatóan súlyos hatást gyakorolna ennek a törvénytervezetnek törvényerőre emelkedése, így az azt megszövegező államférfinak a tervezetéről mondott minden egyes szava a hazai iparosság osztatlan érdeklődésére tarthat számot. Teljes egészében közöljük tehát Roman Valer alminiszter fent jelzett nyilatkozatát, hogy lássák iparos olvasóink, melyek az alminiszter bevallott szempont-

jai, amelyek szolgálatában áldozatul kívánja dobni az ipartestület patinás intézményét és a független kisiparos régi önállóságát.

— A kisiparosság legnagyobb sérelme az új törvénytervezettel kapcsolatban — mondta az újságíró a miniszternek, — hogy a tervezet szerint a kisiparosság, amely igazolhatólag 515 évre visszamenőleg mindig birt önálló autonóm intézménnyel, most az új ipartörvény következtében, minden vagyonát és minden jogát elveszti és a munkakamara gyámsága alá kerül, holott annak idején a D. R. Ioanitescu-rezsím alatt a kormány megígérte, hogy csak ideiglenes jelleggel viszi be az iparosokat a munkakamarába.

Miért „kell“ az ipartestületeket megszüntetni?

— Bármennyire is fájni fog az egyes közteteknek, kénytelenek leszünk — mondta az alminiszter — az ipartestületeket megszüntetni, mivel ezek az okirályságban és Beszarabiában nem léteznek és mivel a törvénytervezet az unifikálás szellemében készült el. A munka szakszerű és rendszeres megszervezésében a munkakamara játssza a főszerepet, természetes tehát, hogy e körül az intézmény körül kell mindent csoportosítanunk.

— A törvényhozás 1918-tól kezdve elhanyagolta ezt a feladatát, nem tartotta be a törvénytervezetek benyújtásában a természetes sorrendet és így most csak fordított sorrendben végezhetjük el a kereskedelem és ipar megszervezését és ha a törvény életbe lép, kiépíthetjük körülötte az összes többi professzionális törvényeket.

— Távol állt tőlem a sovinizmus — mondta az alminiszter — ennek a törvénynek a megszerkesztésében. Egyszerűen kiterjesztettem a munkakamara hatáskörét, mint a meglevő alapintézményt. Ez fundamentum, amelyre a többi reá lehet építeni. Ez az intézmény nem változik. A munkakamarából nem veszünk ki bennlevő elemeket és nem kényszerítünk senkit sem arra, hogy beiratkozzék. A munkakamara struktúrája érintetlen marad és így a kisiparosság sérelmét véljük orvosolni akkor, amikor úgy intézkedünk, hogy az ipartestületeknek a munkakamarába beolvadó vagyonát csakis kisipari célokra használjuk fel.

— Halljuk a vádirat többi pontjait — kérdi most mosolygva Roman Valer.

— A törvénytervezet 10. pontja szerint — mondjuk a miniszternek — a leendő tanoncok az új törvény hét elemi iskolai osztály végzését követeli. Miellegelte-e a Miniszter Ur ennek a súlyos feltételnek a következményét?

— Válaszom elsősorban azoknak szól — mondta az alminiszter — akik ezzel a ponttal kapcsolatban sovinizmussal vádolnak meg. Az intézkedés elsősorban a románság husába vág, mert mindenki tisztában van azzal, hogy a falusi rétegek közül a románság áll a legalacsonyabb szellemi képzettségi fokon, mert a havasalföldi és mőcvidekeken nincsen módjában a népnek gyermekeit taníttatni. Mégis be kellett iktatnom ezt a törvényszakaszt, mert meg akartam valósítani az ipar és a kereskedelem intellektuális növekedését,

meg akartam szabadítani ezt a két foglalkozási ágat a gyenge felkészültségű elemektől, mert azt akarom, hogy ez a középosztály a nemzetnek erős és konkurrenciamentes társadalmi kategóriája legyen.

— Hogy azonban a rendelet mennyire nem dogmatikus, azt azzal indokolom, hogy két kivételt is hozzáfűztem ehhez a törvényekelyhez. Elegendőnek nyilvánítom a tanoncok számára a négy elemet is, ha azok egy könnyebb iparágat választanak, amely nem követel meg szellemi felkészültséget és felmentem ez alól a kötelezettség alól azokat a tanoncjelölteket, akiket megfelelő képzettség hiányában is az ezután minden járási székhelyen felállítandó pszichotechnikai intézet arra a foglalkozási ágra alkalmassáknak talál. Autodidaxis útján is lehetnek különös képességei egy-egy iparosjelöltnek, akit nem akarok még ezekkel a kötelezettségekkel is megterhelni.

„NEM OLYAN FEKETE A NYELV-VIZSGÁK ÜGYE, MINT AMILYEN-RE FESTIK“

— A következő vádpont, Miniszter Ur — mondjuk, — a nyelvvizsgák ügye.

— A nyelvvizsgák ügye — sem olyan fekete, mint amilyenre az urak festik — mondja az alminiszter. Minden vizsga két részből áll, írásbeliből és gyakorlati próbából. Az írásbeli román nyelven történik, de csak az illető szakma szakismeretéből, míg a szóbeli, illetőleg a gyakorlati próba bármilyen nyelven eszközölhető a bizottság előtt. Szigorúan alkalmazkodtam a romániai iskolai törvényekhez, amikor kimondottam a tervezetben, hogy a rossz írásbeli miatt a jelölt nem buktható el. Az írásbeli eredményét a gyakorlati próba eredményével fogjuk összeadni és a két vizsga középarányosa lesz a döntő. Ezzel is csak a kézművesség szellemi nívóját és presztizsét akarom emelni és a fogyasztók előnyeire vagyok tekintettel.

— A demokrácia jegyében született törvénytervezetben — folytatja a miniszter — egyúttal módot adok az állam összes felekezeti, vagy más égisz alatt működő jogi személyiségeknek, hogy magántanonctanfolyamokat rendezzenek, amelyeken az érvényben levő is-

kolai törvények szerint, csak a román nemzeti tantárgyakat fog kelleni románul tanítani és elfogadom természetesen a tanfolyamok levizsgázott növendékeit, különben a tanfolyami vizsgán meg is bukhat a tanonc, mert úgy is segéd lesz, a megfelelő évek elvégzése után.

— Főszlyt a tanoncidő lejártával tett vizsgákra fektetek, amelyek egyúttal döntő fontosságúak lesznek a mesterre is. Nem akarom, hogy egynehány mester továbbra is u. n. inasdjákként neveljen, akikkel ne foglalkozzék és három éven keresztül csak saját céljaira használja fel. Azokat a mestereket, akik nem képezik ki megfelelően három év alatt tanoncaikat, eltiltjuk a további tanonctartástól, annál is inkább, mert a mesternek néhány hónap múlva értesíteni kell a szülőt, illetőleg a gyámot, ha a tanoncot nem tartja arra a pályára megfelelőnek.

— A tanoncvizsga természetesen románul fog lefolyni, nem kívánok azonban magasabb nyelvismereteket, csak minimális nyelvtudást kérni, tekintettel arra, hogy a tanoncnak hét elemi év alatt is kell tanulnia a nyelvet és különben is az ő érdeke, ha a katonasághoz már nyelvtudással megy. A vizgabizottságokat a legképzettebb iparosokból fogom mindenhol összeállítani és a bizottságokban a demokrácia jegyében a kisebbségi iparosság is képviselve lesz.

— Még egy kérdés miniszter ur — vetjük közbe. — A törvény 69-ik szakasza szerint az iparos köteles felvenni azt a tanoncot, akit a hatóság hozzá utal, elelkező esetben megbüntetik.

— Ezt a rendelkezést azért hoztam — mondja a miniszter, mert el akarom dönteni végre azt a nagy pert, amely naponként folyik a román tanoncjelöltek és a kisebbségi munkaadók között. Nem tagadjuk, hogy a kisebbségi iparosok igen jól vannak felkészülve és ezért nem tűrhetjük, hogy azokat az államköltséges intézetekben nevelt tanoncokat, akikre krajcárt sem kell költeniök, visszautasítsák. Tudni kell, hogy ezek az állam gyermekei mind négy középiskolát végeznek és pszichotechnikailag alkalmas elemek, nincsen indok tehát a kisebbségi visszautasításra, annál inkább sem, mert ezeket nem számítjuk bele az iparos meghatározott tanoncvótájába.

Az interjú befejeződött és még csak azt kérdeztük meg a minisztertől, hogy igaz-e, hogy a sorozatos támadások következtében visszavonja törvénytervezetét.

— Nem is jut eszembe, hogy ezt tegyem — biztosít minket Roman Valer — mert ezt a tervezetet életem legnagyobb és legszebb munkájának tartom, amelyet — megnyugtatom az aggódókat és kételkedőket — Costinescu miniszter ur is értékel. Szembeszállok a kritikákkal, amelyeknek hatása alatt esetleg módosítani is fogom a javaslatot, de olyan kritikára, amely csak általánosságokra szorítkozik, nem reflektálok. A törvény az 1884-es ardeali ipartörvény szellemében és az alkotmány betűihez ragaszkodva, készült és így nem nevezhető „kísérletnek“.

— Várom tehát az ardeali testületek hozzászólásait dec. 10-ig, amíg a benyújtási terminust meghosszabbítottam...

GESCHENK.

— Was haben Sie von Ihrem Chef zum Jubiläum bekommen?

— Ein Sportanzug um fünf Schilling.

— Was?

— Ja — eine Schwimmhose!

KLASSZIKUS HASONLAT.

Kohn valami baklövést csinál az üzletben, mire Grün, a társa, rezignáltan mondja neki:

— Kohn, te egy fordított Kentaur vagy.

— Mégpedig?

— Alul ember, felül ló.

LUFTSCHUTZ.

— Bei so einer Luftschutzübung kann man wenigstens unbehelligt spazieren gehen.

— Wieso?

— Man setzt die Gasmasken auf, und kein Glaebiger erkennt einen.

MERCUR-könyvvvel az alábbi cégeknél készpénzáron, felár nélkül vásárolhat hét havi hitelle.

Szentgyörgyi Emil

női divatruházában
ARAD, Neuman-palota.
Nagy választékban garantált
jóminőségű

divatcikkben, női
és férfi szövetekben.
Szabott ár, pontos kiszolgálás!

Baranyi Ferenc

uri szabósága

ARAD,
STR. BRATIANU 15.

ISKOLAI ÍRÓSZERKEK.
IRODAI FELSZERELÉSEK,
RAJZ- és TECHNIKAI cikkek
NYOMTATVANYOK, stb.

**MAX MOLNÁR
ES TÁRSA**

Arad, színházzal szemben.

**Női kabátok,
retikülők**

nagy választéka!

Legújabb DIVATMODELLEK!

LYONE divatruház

ARAD, Neuman-palota.

ÉPÜLETFÁT,

deszkát, léceket, kerítésoszlopot, cse-
repet és az építkezéshez szükséges
összes anyagokat, valamint

asztalosáruf

a legjutányosabb árak mellett

STEINFELD

és HERSKOVITS

fakereskedőknél, Arad, Caica
Radnei 56-60.

MALTRY MÁTYÁS

párisi női szabó

Készíti a legelegánsabb női toa-
lettakat a legelőnyösebb áron!
ARAD, Str. Gen. Grigorescu 4.

**JACOBI
GYULA**

VIZSGÁZOTT
FOGÁSZ

ARAD, Str. Bucur 1. szám.
Rozsnyay-ház.

Olcso és kiváló minőségű
gyönyörű férfi-, női-
és gyermek

cipőket

legolcsóbban árusít

Mercur

Cipőáruház R. T.

Arad, Piaţa Avram Iancu 21.

**Valódi norvég
hócipők!**

**„HUNIA”
NŐI KALAP-
GYAK**

Tulajdonos: DAVID LAZAR.
Menyasszonyi koszorú-fátyol és
menyasszonyi csokor-különlegessé-
gek. — Női- és férfi kalapok fes-
tése és átalakítása, női kalapok a
legújabb modellek után, ugyancsak
iskolai kalapok a legolcsóbban. —
Feltűnő olcsó árak!
Str. Metianu 4. Hunyadi-pal.

Fischer M.

üveg- és porcellán
nagyáruház

Szervicek, élelmiszerek, lámpák, chi-
na ezüst árú óriási választékban.
Modern képerreztetés és üvegezés.
Arad, Fehér Kereszt épület.

Szabolcsi Ármán

ARAD, Str. Metianu 6. szám.
Mindennemű

festékárak

legolcsóbb beszerzési forrása !!

Szeplők ellen

a legbiztosabb szer a „Minerva”
crém. Kérjen próbadozót.
Kapható:

OMESCU

gyógyszertárban Arad, Bul.
Regina Maria 18.

REICHJÓZSEF

ARAD, Piaţa Avram Iancu.
(Színház-épület.)

**SZÍNHÁZI
VERSENYBAZÁR**

Legolcsóbb beszerzési forrás!
GYERMEKKOSZORÚK
óriási választék!

**Női és férfi
szöveteket**

az összes kelengyecikket
FRIEDMANN és SCHWARTZ
divatruházában
Arad, Str. Metianu 4 Hunyadi-p.

**WEISZ ARNOLD
gyógyszertára**

ARAD, Piaţa Avram Iancu.
Az összes angol, francia, svájci,
hollandiai, osztrák és magyar
gyógyszerkülönlegességek raktára.
ELZA KAMFORKREM az 1928.
évi párisi nemzetközi kiállításon
nagy aranyéremmel és díszoklevél-
vel kitüntetve.

**Szemüvegek
fényképezőgépek
tárcsikkek**

Amatőr felvételek kidolgozása leg-
jobb és legolcsóbban!

OPTICUM

KUN ISIVAN
ARAD, Bul. Reg. Maria 18. sz.

Hegedüs Gyula

Arad, Bul. Regina Maria 20.

Gyermekkoszik

gyermekszék, gramofonok, leme-
zek, hegedűk, harmonikák, játé-
kártyák, bűvösasztal, női retikülök, er-
nyők, utazási cikkek, acélárak, is-
kolatáskák, sétatörek és sok fel-
nem sorolható más cikk rendki-
vül nagy választékban.

Schwartz Árpád

műszerész és villanyszerelő
ARAD, Str. Brancovici 3. szám.

**Radiókészülékek,
csatlakozók**

a legjobb gyarmányu varrógé-
pek, kerékpárok, gramofonleme-
zek olcsón beszerezhetők
Szakszerű javítóműhely.

Allandóan nagy választék
ferfi-, fiu- és gyermek-

cipőkben

Legolcsóbb ár, saját munka!

Czernóczy

Mihály

ARAD, Str. Eminescu 20-22.

WOLLMANN

EMIL

FOGÁSZ

Fogászati műterem:
ARAD, Piaţa Catedralai 6. sz.

Speciális
butor
nappali és
**kombinált
szoba**

Reinhart

Fülöp butorgyár

ARAD, Str. Horia 2.
Városházával szemben.

Kalmár József

cégnél Arad, Str. Bratianu

**Rádió,
bicikli,
csillár**

jutányos áron szerezhetők be!!

**Stojkovits
József**

fényképezési
műterem

ARAD, Piaţa Avram Iancu 16.

Művészi kivitelű gyermekfelvéte-
lek. — Speciális fényképnagyítások

**MUZZSAY
JÓZSEF**

Arad és vidéke legnagyobb

**férfi, fiu és gyer-
mekruhatelepe**

Színházzal szemben.
Bőrkaft, bekecs, bunda, öltöny
felöltő, trench-coat kabátkülön-
legességek.

**DEIN
PAULA**

női kalapszalón

ARAD, Str. Bratianu 9. szám.

Pollák Imre

ARAD, Str. Metianu 14. szám.

ékszerek dusan felszerelt raktára.
A legkiválóbb svájci zseb- és fa-
liórák. Feltűnő olcsó árak! Tört
aranyat és ezüstöt veszek vagy
újra átcserelek. — Speciális óra-
javító műhely.

CZERNÓCZKY IMRE

cipőüzlete kész és mérték utáni

**cipők legjobb
beszerzési forrása!**

ARAD, Str. Mărășești 4. szám

Erdős István

ARAD, Str. Metianu 4. szám.

Harisnyák,

csipkék, sálak, keztyűk, selyem-combinék, reformnadrágok, kötött, szövött, valamint rövidárak nagy választékban!

Pontos, figyelmes kiszolgálás!

Nászajándékok alkalmi ajándékok

legjobb beszerzési forrása

KUN JÓZSEF

ékszerész

ARAD, Bul. Reg. Maria.

Ékszerkészítés és átalakítás saját műhelyemben.

„SYLVIA“ SALON

női toalettjei

a legdivatosabbak és

legelegánsabbak!

ARAD, Str. Bucur 4. szám.

Engelhardt Ferenc

szűcsnői

Szőrmebundák állandó nagy raktára. Vállalja mindennemű szőrmemunkák javítását és átalakítását.

ARAD, Str. Eminescu 1. szám.

Vadászkürt szálló épület.

Popper Ignác

ARAD, Str. Metianu 2. szám.

Harisnyák, keztyűk,

szvetterek, sálak, férfi- és női ingek, kombinék, székendők, nadrágtartók, sapkák, nyakkendők, al-sónadrágok, téli- és nyári trikók, gyermekkelengye, csipkék, tüllök, szalagok, himzések, gombok, csatok, retikülök. — Legolcsóbb és legjobb beszerzési forrás!

„CHIC“ uridivat

Arad, Bul. Regina Maria 22.

Féridivat- különlegességek

a legnagyobb választékban !!!

HALMOS GYULA

Fogászati műterem:

ARAD, Calea Banatului 2. sz.
Dr. Keppich ház.

Nagy Géza

fényképészeti műterme

Bul. Reg. Maria 8. Tel. 922

Gyermekek és felnőttek művészi kivitelű fényképei a tagok részére mérsékelt áron készülnek.

Műterem megyeházzal szemben.

Nagy Imre

női divatteremben

készülnek a leg- újabb újdonságok

ARAD, Str. Eminescu 2. szám.

APOLLO

illatszertár

ARAD, Str. Eminescu 4. szám.

Mindennemű illatszer, szappan, fogkrém és egyéb különlegességek dúsz lerakata. Olcsó árak!

Hospodár

fest, tisztít

ARAD.

Üzlet: Str. Eminescu 3.

Gyártelep: Str. Stroescu 13.

Férfiszövet

különlegességek
és béléssárak

a legnagyobb választékban

Vajda és Czégka

ARAD, Str. Eminescu 15.

Kötöttáru, harisnya

és keztyűkülön-
legességek

Lőwingerrel,

Arad, Bul. Reg. Maria 18.

Hirdessen

az

Az Iparosban

**Ha még nem tagja a Mercurnak, jelentkezék az Aradi Iparosok
Hitelszövetkezetében. Arad, Bratianu ucca 18.**

Sötét pontok is adódnak a kézműiparos életében.

Írta: HINRICHS AGOSTON.

Hinrichs Agoston jónévű író Németországban. Mint Cserzy Mihály, a hajdani szegedi borbélymester, aki „Homok” írói álnéven halhatatlan novellistája lett a magyar irodalomnak, Hinrichs Agoston is iparosból lett íróvá. Asztalosmester volt íróvá arriválása előtt.

Hinrichs Agoston-alábbi izes írását, amelyben azokról az élményeiről emlékezik meg, amelyeket mint asztalosmester élt át, a Berlinben megjelenő „Der Deutsche Tischlermeister” című asztalosipari szaklapból vesszük át. Kiderül ebből a kedves közvetlenség-gel megírt visszaemlékezésből, hogy önálló mesternek lenni nemcsak nálunk, hanem Németországban sem fe-néig tejjől.

Ne ócsárolj a kézműipart, mert az egy teljesen különálló rend. Senkinek az érdemeit nem akarom kisebbíteni, de melyik rendje teremti a társadalomnak a maga műveit olyan közvetlenül, szemmel láthatólag és elevenen, mint éppen a kézműiparosság? Lehet-e vajjon valami gyönyörteljesebb, mint azt látni, hogyan készül az iparos kezében a remekmű, részleteiről részletre, míg a használatra alkalmassá lesz?

Harminchat éven keresztül állottam a gyalupad mellett és mindig különös örömmel töltött el, ha sikerült egy munka. Egy rakás nyers deszkából elkészítve, amikor előttem állott a kész

butordarab ragyogóan kifényezve, fiókokkal és ajtókkal felszerelve, hogy egy fiatal pár otthonát díszítse, hogy egy egész életen át kísérje őket rosszban és jóban... Es ez mind az én két kezem munkája volt... Beismerem, minden alkalommal sajnálattal váltam meg kezem munkájától.

A kézműipar mindig szép, mert teremtest jelent és a teremtő munka örömeit okoz.

De sötét pontok is adódnak a kézműiparos életében. Ilyen sötét pont volt nekem mindig a pénteki nap, mert ez volt a fizetések napja. Vartak a legények és inasok jól megérdemelt heti keresetüket. Bepillantok a pénzes fiókomba, teljesen üres. Megnézem a könyveimet, hát látom, hogy ezek szerint elég pénzemnek kellene lennie, ha a vevőim fizetnének. Elküldöm tehát inasomat néhány udvarias hangon megírt körövelé-l. Sok szép ígérettel jön vissza, de pénzt nem hoz. Ott kell hagynom a munkát és magamnak kell utra kelnem. Keserves ut ez. Ugy érzem magam, mintha koldus volnék, holott csak jól megérdemelt munkám nekem járó ellenértékét kérem. Nem kapok semmit. Az egyik vevőnek pillanyleg nincs pénze, a másik majd holnap küldi el, de megkérdezi még: olyan rosszul megy sorom, hogy még egy évre sem tudok hitelezni? Dél van már, amikor letörtén haza érek. Nem izlik az ebéd és kis feleségem mindjárt kitalálja, mi a bajom.

— Persze, megint péntek van, — sóhajt fel bosszusan.

Hanem a munka sürgős, nekem a műhelyben kell lennem. Igen ám, de bankhitelem a végső határig kimerült és ki kell a fakeskedőt is feltétlenül fizetni. Végül is a feleségem vállalja magára, hogy majd délután ő próbálkozik meg az inkasszóval.

Bátran kelt utra és a heti bér egy részét rövidesen sikerült is összehoznia. De hátra van még a többi! Hat vevő van még a listán; bár ezek közül csak egyetlen egy fizetne! Két órái lótas-futás után érkezik haza. Le kell néhány pillanatra ülnie. Nem szól egy szót se, nem panaszkodik, csak a fogait szorítja össze. Milyen kiábrándulás! Mennyi gorombaságot kellett lenyelnie... El akarom venni tőle a nyugtákat, hogy most újra én menjek, de a fejét rázza: minden hiába. Azért mégis ő szerzi meg a hiányzó összeget. A végső szükségben a gyermekek perselyét tőri fel, de a szégyent, hogy a munkabérről adósok maradjunk, nem tudtuk volna elviselni.

Huszonhárom évig voltam asztalosmester, jó és rossz időket éltem át, de a hetibéreket minden héten pontosan megfizettem. Hogy mibe került ez nekem némely alkalommal és hogy mennyi keserűséget kellett olykor lenyelnem, sohasem fogom elfelejteni...

SZOLID FÉRJ.

— En nem vagyok hiva a mai erkölcsi felelősségre. Hiszed, vagy nem hiszed: egész életemben nem ismertem más nőt, mint a feleségemet.

— Szívesen elhiszem.

— Miért szívesen?

— Mert ha ismertél volna egy másikat, azt vetted volna feleségül.

VALTOZAS.

— Pincér, mátl kezdve ne szólítson engem igazgató urnak.

— Miért, kérem alássan?

— Mert tegnap óta már van állásom.

**Érvényét veszti az iparosok
forgalmi és luxusadó-
kedvezménye, ha az iparos
a segéd lakhelyén
kiszolgált el a munkát**

Minden kisiparos, aki 7 alkalmazottal és 5 hentes motorerővel kevesebb elgondolt, fűl van benne a fenyvési adó felfüggesztésének a kitételestől. Ez az előny azonban rögtön érvényét veszti, ha a munkaadó iparos munkahelyén kívül, vagyis a munkavállaló (segéd) lakhelyén kifizette a munkát. Ez az úgynevezett „Sita”-szabály.

Megfonterjük, hogy az adóközegek ellenőrzése után az iparosok munkahelyeire találunk s az esetekben súlyos büntetést is kaphat a munkaadó annak, hogy a fenyvési adót is négyszeresen meg kell fizetnie.

Ez a rendelkezés különösen a férfiszabó, cipész, félcsműves és kézimunkaiparokat érinti.

★
TEXAS.

Egy texasi városkában betöltötték a szombati kórházakat.

Ok: a község mindig csak másnapra érte meg a viceket és az istentiszteleten álmában rokkant.

Senki sincs megelégedve az eredményekkel...

As Adeverul írja:

Új kereskedelmi és devizarendszert jelentettek be. Hónapok óta tart a harc, miniszteri felegetések hangzanak, veszekednek, lemondanak a végül, midőn megszületik az új rendszer, megállapítják, hogy nem új, ami jó van benne s nem jó, ami új van benne. Senki sincs megelégedve az eredménnyel. — Mindenekelőtt Dinu Bratianu, a Liberális párt feje elégedetlen, aki nyíltan kifejezte az új kedvezőtlen véleményét. Ez annyit jelent, hogy halálra ítélte az új rendszert az ország gazdaságában. A kereskedők szintén elégedetlenek, hogy az új rendszabályok lépésről lépésre követik a megfojtással fenyegetik őket. Ez nem komoly az államra nézve, mert hiszen tehetetlenségük érzékeny befolyással van az állam gazdaságára. Bizonyára elégedetlen végül maga Gărbănescu dr. kereskedelemügyi és ipari miniszter is, aki elhárított fogadja ezeket a rendelkezéseket. Biztos, hogy „sokféle okból” nem lehetett az „ennyire áhított” szabadsághoz eljutni. A felfüggesztés tehát tovább fog dolgozni. A legközelebbi jövő Gărbănescu miniszternek fog igazolnia.

★
BIRÓ ELŐTT.

— Megtagadom a vallomást, mert a vádlottak rokona vagyok.

— Milyen rokona?

— Nemtelevonulak van.

★
Kihaltak a szomszédok.

A villanyvezetékbe bekapcsolható automatikus ringó bűbösöt már régebben feltaláltak Amerikában. De most még egy újítással ellátották. A csocsemő maga hozhatja mozgásba bűbösjét. A bűbösre kis mikrofont erősítenek, amely villamosmotorral áll összeköttetésben. Ha a csocsemő színi kezd, a mikrofon működésébe lép a villamos motor. És ha az apró amerikai, miután a villamosbűbös áramba ringatta, abbahagyja a színi, automatikusan megáll a bűbös is. Viszont a csocsemő mást is szokott csinálni, nemcsak színi. Ezre egyelőre még nincs gőz.

★
EGYOLDALU ALTERNATIVA.

A világháborúban orosz kordák törték be egy kis galíciai faluba. Kohn házába se kímélték meg a látogatástól. Egy kordák tiszt rontott be hozzájuk és így szólt:

— Itt vagy rablás lesz, vagy erőszak.

Ebben a pillanatban megjelent Kohné, váro s kordák tiszt folytatta:

— Rablás lesz.

— Szünetelnek az adóvégrehajtások. A pénzügyigazgatóság illetékes ügyosztálya közli, hogy december 24-től 28-ig az adóvégrehajtások szünetelnek.

Revízió alá veszik az ipartörvénytervezetet

Lapzártakor érkezett bucarestli jelentés szerint az ipartörvénytervezet alapos változásokat szenvedett. Nistor munkaügyi miniszter kijelentette, hogy nem adhatja nevét olyan törvényhez, amely kivétel nélkül mindenkiel kikezdi.

Nistor miniszter rájött végre, hogy a munkaügyi miniszter nem foghat bele olyan törvény készítésébe, amely túllépi hatáskörét. Ennek ellenére a törvénytervezetet teljes egészében kinyomatták, de azért a helyzet teljesen megváltozott.

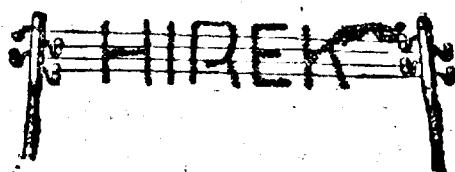
A munkaügyi miniszter azt akarja, hogy a törvény csak az alkalmazottakra, munkásokra és tisztviselőkre vonatkozzék és esetleg a kézműiparosokra, illetve kisüzemekre.

Ki lesznek hagyva a tervezetből egyes részek, amelyek a jelenleg érvényben levő törvényekkel ellentétben vannak és amelyeket a miniszter tülzottnak minősített.

Ezzel szemben, ha az idő megengedi, a munkaügyi miniszter mint nagyobbarányu törvényt, egy munkakódexet kíván előkészíteni. Ez a kódex arra lesz hivatva, hogy magába foglalja a munka egész törvénykezését, amely ma kissé zavaros és ellentmondó.

Ezt a törvényelőkészítő munkát a törvényhozó testület egyes tagjainak és a munkaügyi miniszterium néhány hivatalnokának közreműködésével fogják elvégezni.

A törvénytervezet radikális megváltoztatását nem mondották még ki hivatalosan. Ugy vagyunk azonban értesülve, hogy Nistor miniszter, vagy Roman Valer felhasználnak majd egy kedvező alkalmat, hogy kijelentsék, hogy „a miniszterium hajlandó az indokolt ellenvetéseket tekintetbe venni, amelyeket a tervezet ellen felhoznak és hogy a megfelelő változtatásokat a tervezeten eszközölni fogják”.

AZ IPAROS

Megjelenik minden pénteken.

Előfizetési ára egész évre intézménynek és nagy cégeknek 1000 lej, félévre 500 lej. Iparosoknak egész évre 300 lej, félévre 150 lej, negyedévre 75 lej.

Hirdetés négyzetcentiméterenként 4 lej. Éves hirdetéseknek árcedény.

Redactia si administratia — Szerkesztőség és kiadóhivatal — Redakción és Administration Arad, Caminul Industriaşilor — Iparos Otthon.

FÉNYES PARTI.

- Mitől olyan fényes a nadrágod?
- Ki van fényesedve a sok üléstől.
- De hiszen elől fényes.
- Na ja, mert nekem menyasszonyom van.

— Csak monopol denaturált szesz árusítható. A pénzügyigazgatóságok nagyfontosságú rendelkezést kaptak a monopol vezérigazgatóságtól, amelynek értelmében a denaturált szeszt ezentúl csak zárt és a monopol által lepecsételt üvegekben lehet forgalomba hozni. A denaturált szesz ára literenként 30, félliterenként 15 lej, ehhez hozzá

kell adni az üveg árát 6, illetve 4 lejt. Az üvegeket ugyanebben az árban visszavásárolják. Attól az időtől kezdve, amikor a monopol forgalombahozza a denaturált szeszt, a kereskedőknek csak monopol denaturált szeszt áll jogukban árusítani. Mindazokat, akik a rendelet ellen vétnek, 5000 leitől 50.000 leig terjedő pénzbírsággal sújtják.

NAGYON FINOM VOLT.

Mami elmegy a hat éves Micikével fürdőbe. A fürdő után, mikor eljönnek, a kislány odaszól a kasszában ülő nének:

— Nagyon finom volt. Legközelebb, ha megint piszkosak leszünk, újra eljövünk.

Aradi Iparosok Temetkezés Segélyző Csoportja

Directiunea Grupelor de Ajutor de Inermantare a Industriilor din Arad face cunoscut membrilor car sunt in restanta cu cotizatiile lor, sa acuite restanta in intararea lor propriu, fiindca in conformitatea §-ului 14 si 15 din statutele cautatea lor de memori respiru automatic, adica daca membrul decedeaza in tre timp, nu se poate acorda ajutorul. Cotizatiunile sunt acedante dupa urmatoari membr decedati:

Aradai iparosok Temetkezes Segelyzo Csoportja igazgatósága értesíti a csoport azon tagjait, akik halálozási járulékaikkal hátraleben vannak, azt saját érdekében rendezzék, mert a csoport szabályzatának 14. és 15-ik §-a értelmében tagsági joguk automatikusan megszűnik, ha a tag közben elhal, a segély nem folyósítható. A fizetés a következő elhunyt tagjaink után esedékes:

In Grupa „A” csoportban: 872 Francisc Farkas Károly Ferenc, 873 Ludovic Polonyi Lajos, 874 Ludovic Schmidt Lajos.

In Grupa B. Csoportban: 881 Sot. I. Constantin Bozgan Konstantinné, 882 Stefan Kerekes István, 883 Vad. I. Ioan Vogel Jánosné.

Aradi Polgári Jótékony Egyesület

Halálozatlan Segélyző Csoportja.

Directiunea Grupelor de Ajutorare in caz de decedare a Reuniunii Civile de Binefacere din Arad prin aceasta comunicati cu asociatii, ca cotizatiunile de decedare sunt scadente pana la numarul curent:

Aradai Polgári Jótékony Egyesület Halálozatlan Segélyző Csoportja igazgatósága értesíti a csoport tagjait, hogy a halálozási járulékok a köve kezd sorszámokig esedékesek:

In Grupa I. Csoportban: változatlanul 797.

In Grupa II. csoportban: Vad lui Ioan Sold Jánosné 890.

